

Fylkesmannen
i Nord-Trøndelag

Skjøtselsplan for Kjeøya naturreservat i Nærøy kommune 2012 - 2017

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag miljøvern avdelingen

R A P P O R T

2012-1

TITTEL

Skjøtselsplan for Kjeøya naturreservat 2012

DATO:

16. januar 2012

FORFATTERE

Rådgiver Ole Morten Sand
Rådgiver Hilde Ely-Aastrup

ANT. SIDER:

19

AVDELING/ENHET

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag,
Miljøvern avdelingen

ANSV. SIGN:

Fylkesmiljøverndirektør Svein Karlsen

EKSTRAKT

I skjøtselsplanen beskrives Kjeøya naturreservat som område med verneformål og verneverdier. Skjøtselsplanen inneholder bevaringsmål og skisserer tiltak som rydding og brenning som vil øke beiteverdiene for utegangersau. Hensikten med skjøtselsplanen er å bidra til å opprettholde den kulturelt betingte naturtypen kystlynghei og samtidig sørge for optimale forhold for marint tilknyttede fuglearter. Det er skissert et opplegg for overvåkning av verneverdiene.

S T I K K O R D

Kjeøya naturreservat. Skjøtselsplan.
Verneområde. Uteangersau.
Kystlynghei. Bevaringsmål.

Forsidebilde: Uteangersau på Kjeøya. Foto: Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

Forord

Kjeøya naturreservat ble opprettet ved kronprinsregentens resolusjon 19.12.2003.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har forvaltningsansvaret for verneområdet. Målsettingen for verneområder der kulturlandskap inngår, er at de skal forvaltes og skjøttes så tradisjonelt som mulig. Denne planen omfatter faglige retningslinjer for skjøtsel, særlig av kystlynghei, som er den dominerende naturtypen på Kjeøya. Skjøtsel av vegetasjonen vil i tillegg bidra til å opprettholde gunstige forhold for marint tilknyttede fuglearter.

Initiativet til å starte opp igjen med tradisjonell skjøtsel på Kjeøya, ble tatt i 2007 av Frode Setran på vegne av grunneier Bjørn Aksnes på Buøya. Grunneier har uteangersauer, men lyngheivegetasjonen på Kjeøya er grov og har liten fôrverdi. Andelen gras og urter har gått tilbake på grunn av for lavt beitetrykk over tid og fordi det ikke er gjennomført lyngbrenning på lenge. Grunneier ønsker å bygge opp en besetning av villsau med helårsbeiting på Kjeøya.

INNHOOLD

1 Innledning.....	6
2 Områdebeskrivelse	6
3 Brukerinteresser	7
4 Bevaringsmål og skjøtsel	8
4.1 Overordnet mål.....	8
4.2 Tilstanden for verneområdet	8
4.3 Trusler mot verneverdiene	8
4.4 Retningslinjer og tiltak	8
4.5 Beskrivelse av delområder	10
4.6 Bevaringsmål.....	10
5 Overvåkning og oppfølging av verneområdet.....	13
5.1 Overvåkning	13
5.2 Oppfølging av skjøtselstiltak.....	13
5.3 Oppfølging av bevaringsmål	13
5.4 Revidering av skjøtselsplan.....	14
6 Oppsummering av planlagt skjøtsel	14
7 litteratur	15

VEDLEGG

1. Forskrift om verneplan for sjøfuglområder i Nord-Trøndelag, vedlegg 10, fredning av Kjeøya naturreservat, Nærøy kommune, Nord-Trøndelag.
2. Rødlister og svartelister
3. Overvåkning av Kjeøya naturreservat

1 Innledning

Kjeøya naturreservat inngår i verneplan for sjøfuglområder i Nord-Trøndelag av 2003. Verneplanen for sjøfuglområder i Nord-Trøndelag har til hensikt å verne en viktig del av norsk natur og biologisk mangfold for framtidige generasjoner. Kjeøya ble i verneprosessen betegnet som en viktig sjøfugllokalitet med en betydelig gråmåke- og fiskemåkekoloni.

Lygheilandskapet langs kysten bygger på et økologisk samspill mellom mennesker, dyr og planter. Det milde havklimaet har i årtusener gjort det mulig for bøndene å holde husdyrene ute på beite gjennom hele året. Den eviggrønne røsslyngen utgjør en viktig del av vinterfôret til husdyrene.

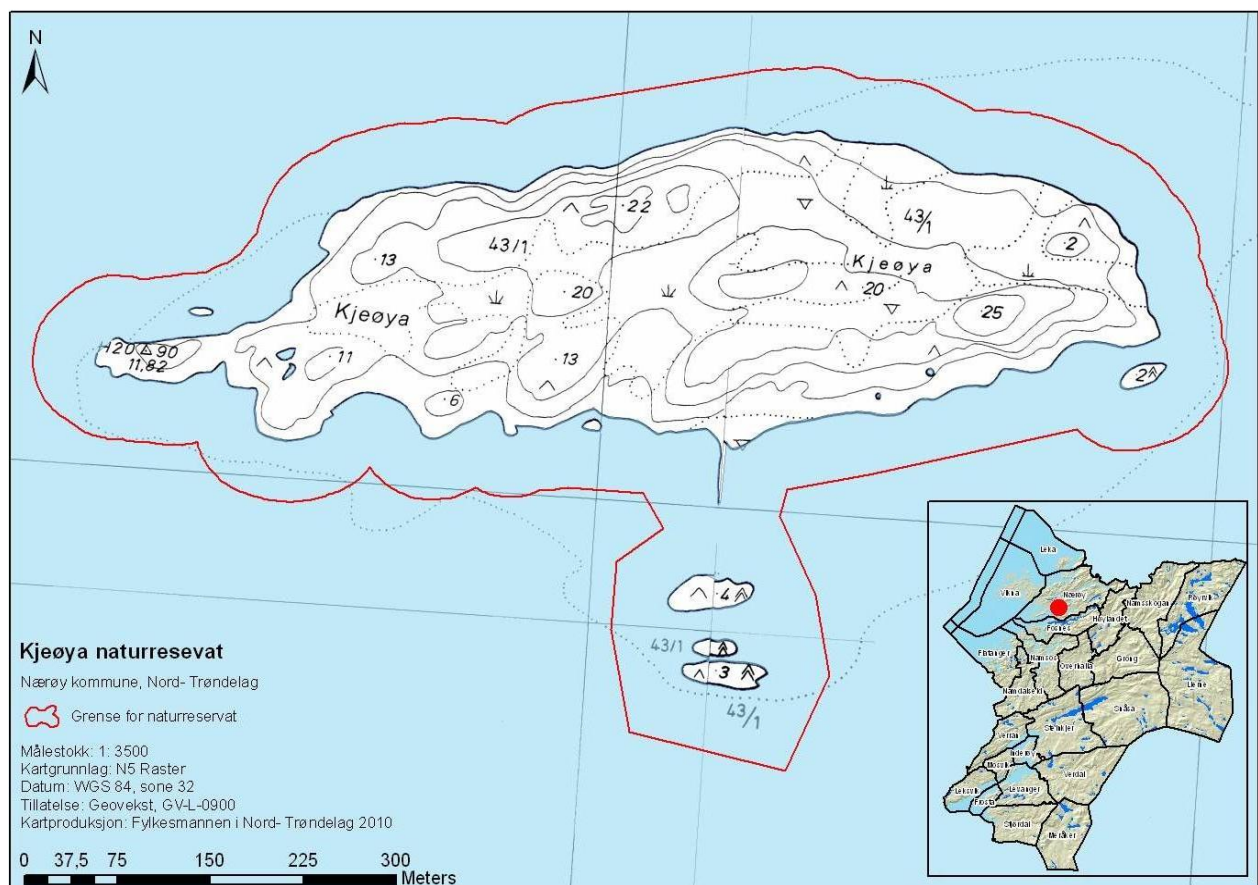
Hensikten med skjøtselsplanen er å bidra til å opprettholde den kulturelt betingede naturtypen kystlynghei og samtidig sørge

for optimale forhold for marint tilknyttede fuglearter. Kjeøyas biologiske mangfold og store kvaliteter som sjøfugllokalitet er knyttet til at området er et kulturlandskap.

Skjøtselsplanen skal være et praktisk hjelpemiddel i tråd med verneformålet. Det er et mål at skjøtselsplanen skal bidra til å etablere gode rutiner for samarbeid og oppgavefordeling mellom aktørene, både lokalt og regionalt. Skjøtselsplanen vil fungere som en rettesnor og veiledning for bruken av verneområdet.

2 Områdebeskrivelse

Kjeøya naturreservat (ID i naturbase VV00002257) ligger i Nærøy kommune i Nord-Trøndelag. Kjeøya ligger innerst i Folda, mellom ferjestedene Lund og Hoflesja. Figur 1. viser beliggenhet og kart over området.

Figur 1. Kart som viser beliggenhet til Kjeøya i Nærøy kommune, og kart over verneområdet.

Øya er småkupert med høyeste punkt på 25 meter over havet. Naturreservatet er på totalt 277 daa, hvorav ca 150 daa er landareal.

Verneområdet ligger i mellomboreal vegetasjonssone (Mb-O2), klart oseanisk seksjon (Moen 1998). Berggrunnen består hovedsakelig av kalkglimmerskifer og kalksilikatgneis, stedvis i veksling med glimmerskifer og kalkspatmarmor (Solli m.fl. 1997).

Øya består av noe grunnlendt mark, flekkvis nakent berg og noe myr. Vegetasjonen i verneområdet er dominert av kystlynghei, eng- og myrvekster (Figur 2). Naturtypen kystlynghei er i Norsk rødliste for naturtyper vurdert til å være sterkt truet (EN, se Vedlegg 2).

Figur 2. Mosaikk av lynghei og engområder.
Foto: Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

Vegetasjonssamfunnet på øya er variert med noen få buskklynger av gran, selje og rogn. Vanlige vekster er einer, skjørbuskurt, røsslyng, krekling, skrubbær, multe, kvitveis, engsoleie, gåsemure, gulaks, sølvbunke og andre grasarter. Det er så langt ikke registrert rødlistede vekster på Kjeøya (Vedlegg 2).

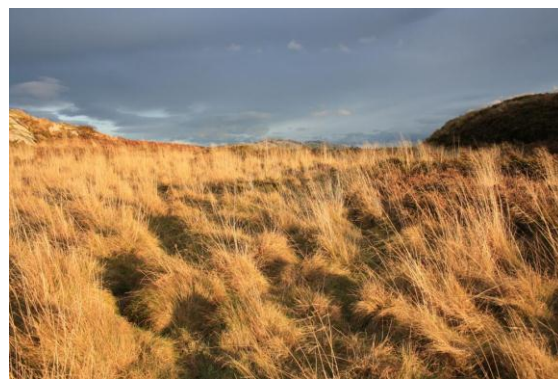
Fuglearter som hekker på øya er blant annet: storspove, tjuvjo, ærfugl, svartbak, rødnebbterne, steinvender, gråmåke og fiskemåke. (Rapport 3-1997 "Utkast til verneplan for sjøfuglområder i Nord-Trøndelag"). Storspove og fiskemåke står begge på norsk rødliste i kategorien nær truet (NT, se Vedlegg 2). I tillegg bruker et

stort antall sjøorre de strandnære gruntvannsområdene til beiting.

I nærområdet til Kjeøya er det registrert flere verdifulle kulturminner. Slike er imidlertid ikke funnet på Kjeøya.

3 Brukerinteresser

Kjeøya har gjennom lange tider vært en del av utmarka til gården på Buøya som ligger vel 700 meter unna. Både forrige og nåværende eier av gården har som mange generasjoner før dem brukt Kjeøya til utmarksbeite. Øya ble tidligere skjøttet med lyngbrenning for å opprettholde beiteverdiene. Siste gang det ble brent lyng på Kjeøya var for ca. 40 år siden. Sølvbunke blir i liten grad beitet og har etter hvert blitt dominerende i enkelte partier (Figur 3).

Figur 3. Sølvbuketuer på Kjeøya.
Foto: Frode Setran

Det ble også hentet torv fra Kjeøya, og i østre del av øya ser man rester av et gammelt torvuttak (Figur 4).

Figur 4. Gammelt torvuttak på Kjeøya.
Foto: Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

Kjeøya har en strand som tidligere var mye brukt som bade- og rekreasjonsområde. Grunneier av øya opplyser at etter at Kjeøya ble vernet som naturreservat, er besøkende til øya nesten blitt fraværende. Dette kan ha sammenheng med at det er ferdselsforbud på land mellom 15. april og 15. juli.

4 Bevaringsmål og skjøtsel

4.1 Overordnet mål

Verneforskriften (Vedlegg) for Kjeøya naturreservat setter rammen for bevaringsmål og tiltak i skjøtelsplanen. Formålet med vernet er det overordnede målet for forvaltningen av Kjeøya naturreservat. Formålsparagrafen, § 2 i verneforskriften, er som følger:

Formålet med vernet er å ta vare på et kystnært øy- og skjærgårdsområde, med naturlig tilknytt plante- og dyreliv. Området er viktig som myte-, beite- og overvintringsområde for fugler med marin tilknytning. Kjeøya har særlig verdi som hekkebiotop for sjøfugl.

Forvaltningsmål tar utgangspunkt i verneformålet og er et samlebegrep for alle målsettinger knyttet til et verneområde. For landskapet på Kjeøya vil forvaltningsmålet være ved hjelp av skjøtsel å opprettholde områdets kulturbetingete naturkvaliteter.

Naturkvalitetene er i denne skjøtelsplanen sammenfattet til marint tilknyttede fuglearter og kystlynghei. For disse er det igjen satt opp mer detaljerte bevaringsmål.

4.2 Tilstanden for verneområdet

Ved at det er relativt kort tid siden vernevedtaket for Kjeøya ble fattet, har ikke tilstanden til verneområdet forandret seg mye siden da. Imidlertid har mangel på tradisjonell skjøtsel og lite beiting over

flere tiår, gjort at det åpne landskapet nå trues av begynnende gjengroing.

4.3 Trusler mot verneverdiene

Lavtvoksende einer dekker et økende areal av tidligere lynghei. De siste årene har det kommet noe oppslag av rogn og gran og dette er arter som sprer seg raskt og som kan svekke verneverdiene. Oppvekst av trær kan dessuten øke risikoen for predasjon fra kråkefugler. Tre- og krattoppslaget er et resultat av begynnende gjengroing og bør fjernes før det tar overhånd.

Det er ikke registrert mink eller andre svartelistede arter på Kjeøya (Vedlegg 2).

4.4 Retningslinjer og tiltak

Praktisk skjøtsel.

På bestilling fra forvaltningsmyndigheten sørger Statens naturoppsyn (SNO) for at den nødvendige skjøtselen blir gjennomført. Tiltak blir gjerne utført i samarbeid med grunneier eller andre på oppdrag fra Statens naturoppsyn.

Rydding av kratt. Da det er forholdsvis lite oppslag av lauvkratt på Kjeøya, vil behovet for ryddearbeid i dag være lite. Trær (Figur 5) kan brukes som utsiktsposter for kråker og bør fjernes.

Figur 5. Spredt forekomst av busker og trær på Kjeøya. Foto: Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

Einer fungerer som fine skjul for hekkende arter som grågås og ærfugl. Eineren bør likevel begrenses på områder der den ikke

har denne nytteverdien og der den fortrenger beitevekster. Einer finnes spredt over øya men har størst utbredelse på sørvestsiden. Her bør den begrenses til å vokse i ei stripe langs stranda.

Lyng- og grasbrenning. Flere tiår uten skjøtsel har ført til at røsslyngen har blitt gammel og grov og eineren har fått bre seg. Gammelt tørrgras som har hopet seg opp etter år med lite beiting, hindrer delvis sauene i å beite det nye friske gras på engarealene om våren. De strie tuene med sølvbunke er det særlig viktig å få redusert omfanget av. Å ta i bruk den tradisjonelle metoden brenning, vil derfor være aktuelt for å bedre beitekvaliteten både på eng- og lyngarealene.

Brenning er en rask og kostnadseffektiv måte å skjøtte kystlynghei på. Gammel og grov lyng samt einer blir erstattet av et høyere innslag av urter og gras, samt nye, lite forveta lyngplanter. Brenning må gjennomføres etter visse retningslinjer (Kaland 1999). En god brann skal fjerne gammel lyng, eventuelle busker og ufruktbart strø på bakken, men spare frø. For ikke å få en for dyp brann må det brennes når forholdene ligger til rette. Det må brukes tilstrekkelig og opplært mannskap (Figur 6).

Figur 6. Kontrollert brenning av lynghei på Leka. Foto: Fylkesmannen i Nord-Trøndelag.

Det er også viktig at det settes igjen einer som skjul for fugleartene som foretrekker dette i forbindelse med hekking.

Skjøtselsråd for lyngheier

Kystlynghei med dominans av røsslyng finnes i de ytterste kyststrøk fra Kristiansand til Lofoten. Størst utbredelse har kystlyngheiene i Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal (Aarrestad m.fl. 2001). Kystlyngheiene er et resultat av avskoging, brenning, helårsbeite og lyngslått gjennom generasjoner (Kaland 1979). Kystlynghei finnes i en mosaikk i første rekke med torvmyrer langs kysten.

Kulturmarkstypen kan opprettholdes gjennom tradisjonell bruk og skjøtsel. Lyngbrenning foretas med 8-20 års mellomrom avhengig av vokseforholdene for lyngen. Når den blir 20-30 cm høy og forveta bør lyngen brennes (Kaland 1999). Dersom den ikke beites i etterkant, kan rotasjonsperioden være kortere. Lyngsviing gjennomføres på vårvinteren (februar-mars) helst på frossen mark.

En bør brenne mindre felt av gangen for å etablere en mosaikk-struktur. I skråninger må brenningen foretas ovenfra og i belter slik at ilden hele tiden kan kontrolleres. Temperaturen må ikke bli for høy slik at jordsmonnet brenner opp, men kraftig nok til å brenne av lyng, lauvkratt og einer.

Det kan være behov for etterrydding av feltet dersom det er mye greiner (av einer) som reduserer beitekvaliteten og som kan forårsake skader på jur og buk hos beitedyr. Velholdte lyngheier er verdifullt vinterbeite i første rekke for sau (utegangersau) og geit (kjøttgeit).

Røsslyng (*Calluna vulgaris*), klokkelang og purpurlyng (*Erica tetralix*, *E. cinerea*), blålyng (*Phyllodoce caerulea*) og krekling (*Empetrum nigrum*) sammen med bjønnskjegg (*Trichophorum cespitosum*) er typiske arter i kystlyngheiene. Kystlyngheiene er en landskapstype (kulturmark) med en mer enn 5000 år gammel historie (Håland 2002).

Beiting med husdyr. Til beiting på Kjeøya vil utegangersau være mest hensiktsmessig (Figur 7). Uteangersau som beiter ute året rundt, bør ha ei fôrfordeling på om lag 70 % lyng og 30 % gras. For utegangersau er det vanlig å regne 15 - 20 daa vinterbeite per søye. Dette anslaget er avhengig av kvaliteten på beite (Hansen m.fl. 1999)

Figur 7. Uteangersau på Kjeøya.
Foto: Fylkesmannen i Nord-Trøndelag

Det er utformet lover og forskrifter som omhandler dyr som beiter ute hele året. Dyrevernloven setter krav om at husdyr skal ha egnet oppholdsrom. Men det er anledning til å søke dispensasjon fra Mattilsynet fra dette kravet i de tilfeller dette anses forsvarlig. På Kjeøya er det ingen bygning som beitedyrene kan søke tilhold i. Sauene bruker i dag formasjoner i terrenget for å finne ly. Det forutsettes derfor at det blir gitt dispensasjon fra krav om oppholdsrom ved bruk av utegangersau hele året. I tillegg bør det vurderes å ta dyra heim dersom det blir ugunstige snøforhold.

4.5 Beskrivelse av delområder

Kjeøya er et relativt lite verneområde og har en blanding/mosaikk av lynghei- og engområder. Det er likevel greit å avsette de lyngheiområdene som skal brennes som egne delområder. Dette for å kunne følge en plan og begrense de årlige brannflatene.

Lyngområdene som skal brennes er avgrenset som 10 delområder i figur 8. Grensene mellom delområdene følger høydekoter og naturlige hindre for at brannen skal være enklere å kontrollere.

4.6 Bevaringsmål

Forvaltningsmål og bevaringsmål for verneområdet skal konkretisere verneforskriften. Verneformålet viser i hovedsak til hvilke naturkvaliteter en ønsker å bevare i verneområdet.

Noen begreper som brukes er definert som følger:

Naturkvalitet defineres som naturtyper, arter, geologi og landskap som skal bevares i et verneområde.

Tilstandsvariabel er den eller de egenskapene ved naturkvaliteten som bevaringsmålet er rettet mot. Tilstandsvariabelen er en indikator som brukes til å vurdere tilstanden til naturkvaliteten.

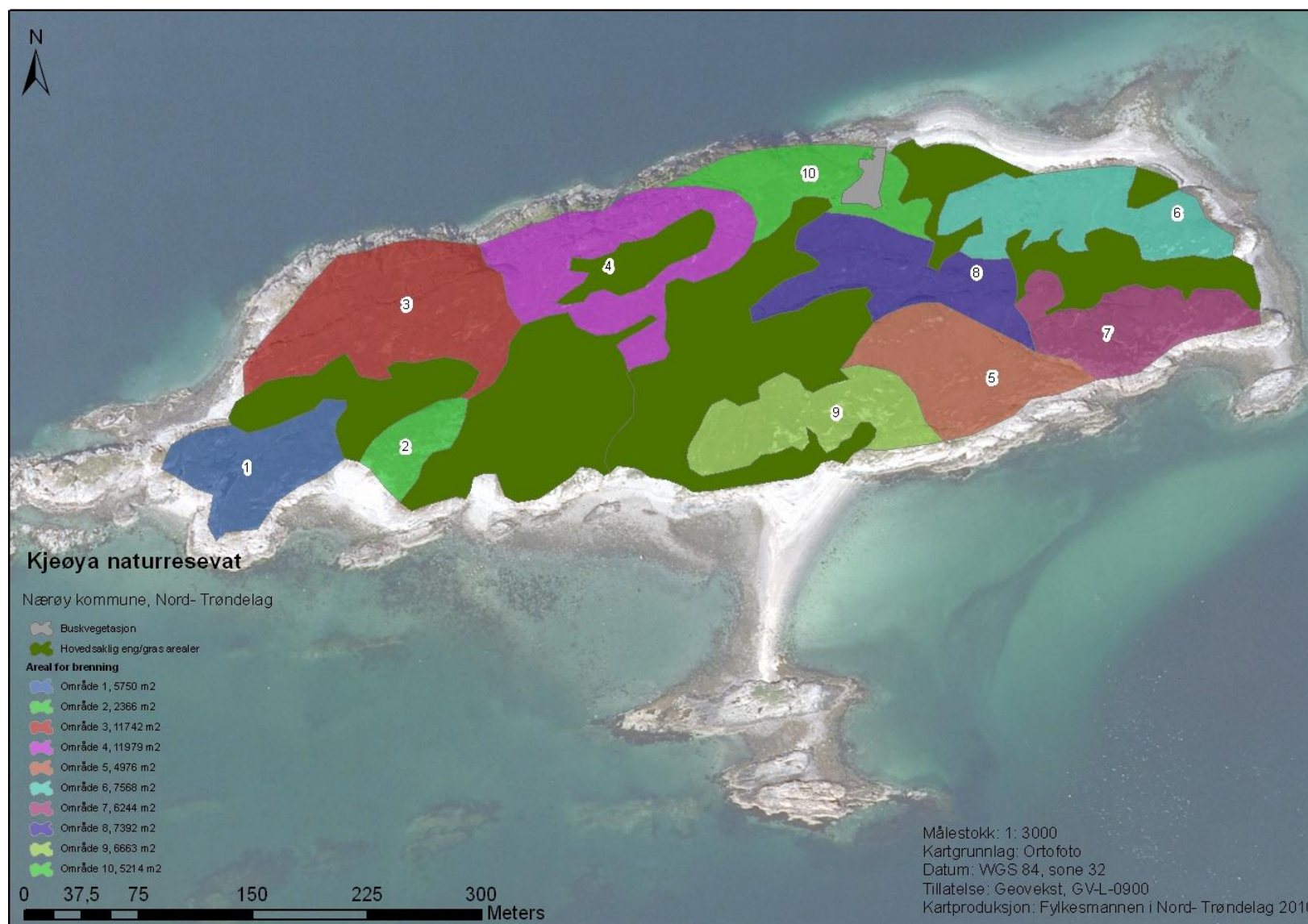
Bevaringsmål er den tilstanden en ønsker at et utvalg naturkvaliteter i et verneområde skal ha. Bevaringsmålene skal helst være målbare, og kan eksempelvis presiseres gjennom mål for areal eller forekomst av bestemte arter.

Tilstand er en klasseinndeling i god, middels og dårlig. Dette forteller oss hvilken tilstand naturtypen vurderes å ha.

Forvaltningsmål er et samlebegrep for alle målsettinger knyttet til naturverdier/kvaliteter, inkl. brukerinteresser.

Naturkvalitetene er delt inn i marint tilknyttede fuglearter og kystlynghei (Tabell 1). For hver naturkvalitet er det definert ett eller flere bevaringsmål.

Vi har satt opp bevaringsmål for hekkende fugl, men fuglebestandene kan reduseres av utenforliggende årsaker som vi ikke har innflytelse på. Kulturbetinget vegetasjon som i lang tid har preget øya, er gunstig for de fugleartene som hekker her i dag. Dersom vi når bevaringsmålene for kystlynghei, vil dette bidra til å holde området optimalt som hekkeområde for marint tilknyttede fuglearter. Samtidig er kystlynghei en svært viktig naturtype i seg selv (foreslått som Utvalgt naturtype), og inngår i "naturlig tilknyttede planteliv" jf. formålsparagrafen for Kjeøya naturreservat.

Figur 8: Kart over områder som kan brennes, i nummerert rekkefølge. Arealene med hovedsakelig eng/gras (mørk grønn farge) kan brennes uavhengig av øvrige områder og gjerne tidlig i restaureringsfasen. Grensene mellom delområdene følger høydekoter og naturlige hindre for bedre å kunne kontrollere brannen.

Tabell 1

Naturkvalitet	Tilstandsvariabel	Bevaringsmål	Tilstandsklasser	Aktuelle tiltak	Metode/overvåkning
Marint tilknyttede fuglearter	Stabile forekomster av hekkende fugl. <i>Tilstand 2011:</i> <u>Ukjent</u> . Ikke gjort systematiske registreringer siden 1993. Lite forstyrrelse av folk.	Området skal ha årlig vellykka hekking i minst samme antall par som registrert i 1993 av artene: steinvender (2), storspove (1), fiskemåke (100), rødnebbterne (2), ærfugl (20)*	<u>God</u> : nevnte arter hekker i antall som på vernetidspunktet <u>Middels</u> : nevnte arter hekker men i mindre antall <u>Dårlig</u> : færre arter hekker og i mindre antall	Sette igjen einer som skjul for hekkende ærfugl og grågå. (Eventuelt kan ærfuglhus prøves ut i samarbeid med SNO.) Trær som øker predasjonsrisiko skal fjernes. Sørge for at ferdselsforbudet overholdes.	Telling av hekkende par, etter metodikk skissert i Vedlegg 3. Oppsyn av Statens naturoppsyn.
Kystlynghei	Mosaikk av urter, gras og ung, frisk røsslyng med høy beiteverdi. <i>Tilstand 2011:</i> <u>Dårlig</u> . Røsslyngen er grov og innehar liten beiteverdi. Gammelt tørt gras dekker til dels nytt gras om våren. Einer dekker beiteareal særlig i sør-vest.	Vegetasjonen skal bestå av mosaikkpreget lynghei med innslag av urter og gras. Røsslyngen skal bestå av forholdsvis unge planter. Beiteverdien skal være høy både sommer og vinter.	<u>God</u> : mosaikkpreget lynghei med planter i varierende alder med innslag av urter og friskt gras <u>Middels</u> : overvekt av for gamle eller for unge lyngplanter og for lite eller for mye urter og gras <u>Dårlig</u> : noe gjengroing, gamle lyngplanter, mye tørt gras og mangel på mosaikkpreg	Brenning skal foregå med 10 – 20 års mellomrom. For å skape en mosaikk i landskapet er det foreslått å brenne 10 delområder (figur 8) etter tur, slik at ikke for store arealer brennes samtidig. Det bør opprettholdes et jevnt beitetrykk. Samme areal kan brennes på nytt når lyngen igjen begynner å bli grov. Gammelt gras brennes som restaureringstiltak. Einer settes igjen som en stripe på 5 – 7 meter hovedsakelig langs stranda i sør-vest.	Brenning skal foregå når forholdene ligger til rette for det, gjerne på seinvinteren når marka er frossen eller fuktig. Det skal ikke brennes mer enn to delområder samme år. Brenning skal kun foregå i samarbeid med forvaltningsmyndigheten/ Statens naturoppsyn.
Kystlynghei	Åpent landskap <i>Tilstand 2011:</i> <u>Middels</u> . Det er etablert noe krattoppslag av rogn og selje. Enkelte trær av gran og lauv har fått vokse opp. Einer dekker unødig mye areal.	Oppslag av lauvkratt skal være av ubetydelig omfang. Det skal ikke vokse trær på øya. Et 5-7 m bredt belte av einer i varierende alder kan vokse ovenfor fjæra i sør-øst og ellers der den fungerer som hekkeskjul	<u>God</u> : ingen trær, oppslag av lauvkratt ubetydelig, einer gir høvelig hekkeskjul men dekker ikke areal unødig. <u>Middels</u> : noe avvik fra god tilstand <u>Dårlig</u> : store deler av arealet er under gjengroing	Området skal holdes åpent vha rydding og beiting. Krattoppslag, samt trær som kan brukes som utsiktspunkt for predatorer, skal fjernes. En god del einer bør ryddes eller brennes.	Etter en fase med rydding av kratt og trær, vil nye oppslag av disse artene mest sannsynlig bli beitet. Hvis ikke skal det følges opp hvert 5. år for vurdering om det er nødvendig med fjerning.
Kystlynghei	Fravær av fremmede, skadelige arter. <i>Tilstand 2011:</i> <u>God</u> . Det er ikke registrert fremmede arter med høyt spredningspotensiale på Kjeøya	Det skal ikke være forekomst av fremmede arter med høy risiko for å overta for stedege vegetasjon. Etablering av svartelista fuglearter skal ikke forekomme.	<u>God</u> : ingen forekomst av fremmede, skadelige arter <u>Middels</u> : mindre forekomst av fremmede, skadelige arter <u>Dårlig</u> : forekomst av fremmede, skadelige arter med begynnende fortregning av stedege arter	Fjerne fremmede arter som i følge Norsk svarteliste har stor spredningsevne og fortrenger stedege arter.	Bekjempelsesmetoder varierer fra art til art. Forvaltningsmyndigheten kan tilrå bruk av gift på særlig vanskelige arter. Lovlige metoder for uttak av svartelista fuglearter skal benyttes.

* antall par ærfugl ikke tallfestet i 1993 - 20 par ærfugl registrert på sjøen av SNO tidlig i mai 2011

5 Overvåkning og oppfølging av verneområdet

Forvaltningsmyndigheten skal i sitt arbeid:

- Søke samarbeid med Statens naturoppsyn, grunneier, brukere, Nærøy kommune, politi, interesseorganisasjoner og andre relevante myndigheter.
- Legge vekt på informasjon og holdningsskapende arbeid.
- Overvåke tilstanden til naturkvalitetene i Kjeøya naturreservat for å følge utviklingen av verneverdiene over tid, samt jevnlig evaluere effekten av skjøtselen/forvaltningen.
- Legge alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk (kap II i naturmangfoldloven) til grunn i all forvaltning av Kjeøya naturreservat.

5.1 Overvåkning

I tilknytning til oppsyn av verneområdet bør det gjøres en enkel telling av hekkende fugl, av de nevnte fugleartene i bevaringsmål 1 (Tabell 1). I Vedlegg 3 er metode for tellingen oppført i tabell. For å få et godt bilde på tilstanden for hekkende fugl på Kjeøya, bør det foretas tellinger hvert år de tre første årene, og deretter hvert 5. år.

For å kunne følge med utviklingen av tilstanden for vegetasjonen på Kjeøya, som en følge av skjøtsel, er det satt opp et skjema for utfylling av dekningsgrad av ulike vegetasjonstyper (Vedlegg 3). Denne beregningen bør gjøres før skjøtselstiltakene iverksettes, og videre hvert år de tre første årene, og deretter hvert 5. år.

Sjørre, som er registrert beitende i stort antall på strandnære gruntvannsområder, er ikke ført opp som en art med bevaringsmål. Årsaken er at den ikke

bruker landområdene og vi har derfor ingen innflytelse på tilstanden for sjørre gjennom skjøtsel. Vi har derfor ikke ført den opp i skjemaet for telling (Vedlegg 3).

5.2 Oppfølging av skjøtselstiltak

Fylkesmannen skal følge opp skjøtselstiltakene i sin dialog med Statens naturoppsyn (SNO). Skjøtselstiltakene skal dokumenteres gjennom bilder før tiltak som rydding og brenning iverksettes, under utføringen av tiltakene, og i etterkant av utført rydding og brenning. SNO gjennomfører fotograferingen og oversender bildene til Fylkesmannen.

Grunneier vil sørge for at beitetrykket opprettholdes og at det ikke går utover verneverdiene for Kjeøya naturreservat.

5.3 Oppfølging av bevaringsmål

Gjennom bildeokumentasjon fra SNO vil forvaltningsmyndigheten kunne oppdateres om tilstanden på vegetasjonen i verneområdet. Etter hver sesong med gjennomført brenning, skal fotodokumentasjon utføres. Tilstanden skal vurderes opp mot bevaringsmålene tre år etter første gjennomføring av skjøtsel og deretter hvert 5. år.

Statens naturoppsyn (SNO) har ansvar for oppsyn av området. Dersom SNO rapporterer at tilstanden for naturkvalitetene er blitt dårligere, skal skjøtselstiltakene vurderes. Dette gjøres uavhengig av den 5-årige tilstandsvurderingen.

Kunnskap er viktig for å forvalte området på en god måte. Gjennom det skisserte opplegget for overvåkning vil det framskaffes mer kunnskap. Det er foreløpig begrenset erfaring fra praktisk bruk av bevaringsmål i forbindelse med skjøtsel i norsk forvaltning av verneområder. Det må derfor være rom for

å revidere bevaringsmål og tiltak når vi får mer kunnskap og erfaring om effekten av skjøtselen i området. Bevaringsmålene som er satt opp i Tabell 1, vil ved revisjon etter noen år med skjøtsel av kystlynghei og telling av hekkende fugl, kunne spisses enda mer.

5.4 Revidering av skjøtselsplan

Skjøtselsplanen skal revideres etter 5 år og deretter hvert tiende år. Dersom forvaltningsmyndigheten for Kjeøya naturreservat blir delegert til Nærøy kommune, skal skjøtselsplanen revideres.

6 Oppsummering av planlagt skjøtsel

Tiltak	Område	Tidspunkt/intervall	Ansvarlig for tiltaket
Brenning	Det skal ikke brennes mer en 1/5 av lyngarealet samme år. Hele engarealet med tørrgras brennes som et restaureringstiltak.	Sen vinter, februar/mars, eller etter nærmere avtale med forvaltningsmyndighet. Røsslyngen brennes hvert 10.-20. år på samme areal. Start vinter 2012.	Statens naturoppsyn i samarbeid med grunneier
Beiting	Hele øya	Hele året. Antall dyr avhengig av beitegrunnlag. Allerede igangsatt.	Grunneier
Fjerne uønsket vegetasjon som trær, kratt og noe einer	Spredt på hele øya	Vinterhalvåret. Start vinter 2012.	Statens naturoppsyn i samarbeid med grunneier
Fjerne fremmede arter	Hele øya	Planter fjernes før frøspredning. Uttak av evt. mink og fremmede fuglearter etter samråd med forvaltningsmyndighet.	Statens naturoppsyn

7 litteratur

- Hansen, I., Høberg, E.N. & Bjøru, R. 1999. Villsauhold i Nordland – muligheter og begrensninger. – Planteforsk Tjøtta fagsenter, Grønn forskning 20/99: 1-39.
- Haaland, S. 2002. Fem tusen år med flammer. Det europeiske lyngheilandskapet. 160s.
- Kaland, P.E. 1979. Landskapsutvikling og bosettingshistorie I Nordhordlands lyngheiområder. S.41-47 i Fladby, R. & Sandnes, J. (red.). På leiting etter den eldste garden. Universitetsforlaget, Oslo.
- Kaland, P.E. 1999. Kystlynghei. S. 113-126 I., Norderhaug, A., Austad, I., Hauge, L. & Kvamme, M. (red.): Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle, norske kulturmarker. Landbruksforlaget.
- Moen, A. 1998: *Vegetasjonsatlas for Norge*
- Rapport 3-1997 ”Utkast til verneplan for sjøfuglområder i Nord- Trøndelag.
www.fylkesmannen.no/Vernpl97_sjofugl.doc.file
- Solli, A., Bugge, T & Thorsnes, T. 1997 Geologisk kart over Norge, bergrunnskart Namsos, M 1:250 000. – Norges geologiske undersøkelse
- Aarrestad, P.A., Fremstad, E. & Skogen, A. 2001. Kystlyngheivegetasjon. S.99-105 i Fremstad, E. & Moen, A. (red.): Truete vegetasjonstyper i Norge. Rapport botanisk serie 2001-4. - Vitenskapsmuseet. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Trondheim.

Vedlegg 1:

Forskrift om verneplan for sjøfuglområder i Nord-Trøndelag, vedlegg 10, fredning av Kjeøya naturreservat, Nærøy kommune, Nord-Trøndelag.

Fastsatt ved Kronprinsreg.res. 19. desember 2003 med hjemmel i lov av 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern § 8, jf. § 10 og § 21, § 22 og § 23. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1. Avgrensing

Det fredede området berører følgende gnr./bnr. i Nærøy kommune: 43/1. Reservatet dekker et totalareal på ca. 280 daa, hvorav ca. 150 daa er landareal. Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk 1:10.000 datert Miljøverndepartementet august 2003. De nøyaktige grensene for reservatet skal avmerkes i marka der de går over land. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Forskriften med kart oppbevares i Nærøy kommune, hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

§ 2. Formål

Formålet med fredningen er å ta vare på et kystnært øy- og skjærgårdsområde, med det naturlig tilknyttta plante- og dyreliv. Området er viktig som myte-, beite- og overvintringsområde for fugler med marin tilknytning. Kjeøya har særlig verdi som hekkebiotop for sjøfugl.

§ 3. Vernebestemmelser

For reservatet gjelder følgende bestemmelser:

1. All vegetasjon på land og i vann (herunder tang og tare) er fredet mot all form for skade og ødeleggelse. Nye plantearter må ikke innføres.
2. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er fredet mot skade og ødeleggelse. Dyr må ikke innføres. Hunder og katter skal ikke slippes løs i reservatet.
3. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg og permanente og midlertidige innretninger, etablering av oppdrettsanlegg, opplag av båter, hensetting av campingvogner o.l., framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, nyplanting, oppdyrking, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og planering av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempningsmidler. Forsøpling er forbudt.

Opplistingen er ikke uttømmende.

4. I tiden fra og med 15. april til og med 15. juli er det forbud mot ferdsel på land i fredningsområdet.
5. Motorisert ferdsel til lands er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy og lavtflyging under 300 m. Bruk av vannskuter, vannski, paraglider o.l. er forbudt. Forbudet gjelder også bruk av motor på modellfly, modellbåt o.l., samt motorsport.
6. All ferdsel skal skje hensynsfullt og forsiktig i samsvar med fredningens formål, slik at områdets natur- og kulturverdier bevares.

§ 4. Generelle unntak

Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for:

1. Gjennomføring av militær, operativ virksomhet og tiltak i ambulanse-, politi-, brannvern-, oljevern-, rednings- og oppsynsøyemed, samt gjennomføring av skjøtsels- og

forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten.

2. Drift og vedlikehold av Kystverkets anlegg og ferdsel i forbindelse med dette.
Bestemmelsene i § 3 nr. 1-3 er ikke til hinder for:
3. Midlertidig oppankring/fortøyning.
4. Fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
5. Skjellsanking, men ikke skjellskraping, i samsvar med gjeldende lovverk.
6. Tradisjonell skjæring av tang i perioden fra og med 1. august til og med 14. april.
7. Sanking av bær og matsopp.
8. Samling av rak.
9. Tradisjonell beiting med sau.
10. Jakt og fangst på sjøpattedyr i samsvar med gjeldende lovverk, dog ikke i perioden fra og med 15. april til og med 31. juli.
Bestemmelsene i § 3 nr. 4 er ikke til hinder for:
11. Ferdsel ved bruk av landfester i forbindelse med yrkesfiske.
12. Grunneiers ferdsel.

§ 5. Eventuelle unntak etter søknad

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til:

1. Oppføring av nye anlegg, flytting av anlegg, og tilbygg til eksisterende anlegg for Kystverket.
2. Jakt, fangst og felling av vilt.
3. Tradisjonelt beite ut over § 4, samt bruk av gjeterhund.
4. Utsetting og gjenfangst av stedegne, marine arter.

§ 6. Generelle dispensasjonsregler

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften når formålet med fredningen krever det, samt for vitenskapelige undersøkelser, arbeider av vesentlig samfunnsmessig betydning eller i andre særlige tilfeller når dette ikke strider mot formålet med fredningen.

§ 7. Forvaltningsplan

Forvaltningsmyndigheten eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan gjennomføre skjøtselstiltak i samsvar med fredningsformålet. Det kan utarbeides forvaltningsplan som kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtselen.

§ 8. Forvaltningsmyndighet

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 9. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg 2:

Rødlister og svartelister

Norsk rødliste for arter, siste utgave, ble gjort gjeldende fra desember 2010 (Kålås et al. 2010). Artene kategoriseres som følger (med engelsk navn i parentes):

- RE – Regionalt utryddet (Regionally Extinct)
- CR – Kritisk truet (Critically Endangered)
- EN – Sterkt truet (Endangered)
- VU – Sårbar (Vulnerable)
- NT – Nær truet (Near Threatened)
- DD – Datamangel (Data Deficient)

For øvrig vises det til Kålås m.fl. (2010) for nærmere forklaring av inndeling, metoder og artsutvalg for rødlista. Her er det også kortfattet gjort rede for hvilke miljøer artene lever i og viktige trusselsfaktorer.

Norsk svarteliste for arter ble presentert i 2007 (Gederaas m.fl. 2007). Det ble da for første gang i Norge gjennomført en risikovurdering av fremmede arter, og i alt 217 av 2483 kjente fremmede organismer i Norge ble vurdert. Artene ble fordelt på tre kategorier:

- LR – Lav risiko (arter som med stor sannsynlighet har ingen eller ingen vesentlig negativ effekt på stedegent biologisk mangfold)
- UR – Ukjent risiko (arter der kunnskapen ikke er tilstrekkelig til å vurdere om de har negative effekter på stedegent biologisk mangfold)
- HR – Høy risiko (arter som har negative effekter på stedegent biologisk mangfold)

Betegnelsen IV betyr at det er en innført art, men den er ikke risikovurdert.

Norsk rødliste for naturtyper 2011 kom i 2011 (Lindgaard & Henriksen 2011). Denne er basert hovedsakelig på grunntyper i det nye kartleggingssystemet NiN (Naturtyper i Norge). Her benyttes samme kategorier som i rødliste for arter.

Litteratur

Gederaas, L., Salvesen, I. & Viken, Å. (red.) 2007. Norsk svarteliste 2007 – Økologiske risikovurderinger av fremmede arter. 2007 Norwegian Black List – Ecological Risk Analysis of Alien Species. Artsdatabanken, Norway.

Kålås, J. A., Viken, Å., Henriksen, S. & Skjelsest, S. (red.) 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken, Norway.

Lindgaard, A. & Henriksen, S. (red.) 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. Artsdatabanken, Trondheim.

Vedlegg 3:

Overvåkning av Kjeøya naturreservat

Fuglearter	Metode	Antall hekkende par	uke/år
Steinvender	Registrere aktive par på avstand i begynnelsen av juni.		
Storspove	Registrere aktive par på avstand i begynnelsen av juni.		
Fiskemåke	Reirtelling i begynnelsen/midten av juni.		
Rødnebbterne	Reirtelling i begynnelsen/midten av juni.		
Ærfugl	Telle fugl på sjøen nedenfor hekkeområde i midten av mai.		

Vegetasjon	Areal- kode uke/år*	Deknings- grad (%)**	Areal- kode uke/år*	Deknings- grad (%)**	Areal- kode uke/år*	Deknings- grad (%)**	Areal- kode uke/år*	Deknings- grad (%)**
Nybrent område								
Røsslyng gammel								
Røsslyng ung								
Eng med tørrgras								
Frisk engvegetasjon								
Einer								
Kratt/ trær/ fremmede arter								

*Statens naturoppsyn fotograferer fra 7 gps-stedfestede punkter (= 7 arealkoder) ca i månedsskiftet mai/juni og leverer bildene til Fylkesmannen.

**For hvert av de 7 fotograferte arealene gjør Fylkesmannen et estimat av dekningsgraden der det totale areal med røsslyng, eng, einer og kratt samlet utgjør 100 %. Områder med berg i dagen og myrvegetasjon holdes utenom.